

Ο Προκόπης Παυλόπουλος για την ερμηνεία του άρθρου 110 του Συντάγματος αναφορικά με την αναθεώρησή του

/ [Επικαιρότητα](#)

Σημεία συνέντευξης του πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας και Ακαδημαϊκού κ. [Προκόπη Παυλοπούλου](#) στον Ρ/Σ Real FM, και στον δημοσιογράφο κ. Νίκο Χατζηνικολάου, για την ερμηνεία του άρθρου 110 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος αναφορικά με την αναθεώρησή του: Ως δεύτερη, αναθεωρητική, Βουλή νοείται μόνον εκείνη που μετά τις εκλογές έχει τον αναγκαίο χρόνο και την πλήρη δυνατότητα ολοκλήρωσης του αναθεωρητικού έργου, την πρωτοβουλία εκκίνησης του οποίου είχε αναλάβει η προηγούμενη Βουλή

Ι. Αρχίζω με μία στοιχειώδη, νομικώς, ερμηνευτική παρατήρηση: Κάθε κανόνας δικαίου -πολλώ μάλλον κάθε κανόνας δικαίου του Συντάγματος, καθ' ό μέτρο αυτό έχει υπέρτερη τυπική ισχύ ως βάση και κορυφή της όλης Έννομης Τάξης-

ερμηνεύεται κατ' εξοχήν με βάση την τελεολογική ερμηνευτική μέθοδο. Ήτοι την μέθοδο, στο πλαίσιο της οποίας ο κανόνας δικαίου ερμηνεύεται προεχόντως κατά το πνεύμα του. Με άλλες λέξεις με βάση τον σκοπό, την επίτευξη του οποίου επιδιώκουν οι επιμέρους ρυθμίσεις του. Σύμφωνα λοιπόν με αυτές τις ερμηνευτικές αρχές πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται και οι διατάξεις του άρθρου 110 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος, οι οποίες ορίζουν τα ακόλουθα: «2. Η ανάγκη της αναθεώρησης του Συντάγματος διαπιστώνεται με απόφαση της Βουλής που λαμβάνεται, ύστερα από πρόταση πενήντα τουλάχιστον βουλευτών, με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών της σε δύο ψηφοφορίες που απέχουν μεταξύ τους έναν τουλάχιστον μήνα. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται ειδικά οι διατάξεις που πρέπει να αναθεωρηθούν. 3. Αφού η αναθεώρηση αποφασιστεί από τη Βουλή, η επόμενη Βουλή, κατά την πρώτη σύνοδό της, αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών της σχετικά με τις αναθεωρητέες διατάξεις.».

II. Από τα όσα ήδη προηγήθηκαν συνάγεται ότι προμνημονευόμενες διατάξεις του άρθρου 110 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος πρέπει να ερμηνεύονται πρωτίστως κατά τον σκοπό τους. Ο οποίος δεν είναι άλλος από την αναθεώρηση του Συντάγματος -δοθέντος ότι είναι η κορυφαία και κρίσιμη διαδικασία τροποποίησης των διατάξεών του- με τον δέοντα σεβασμό τουλάχιστον των στοιχειωδών αρχών της. Με σπουδαιότερη εκείνη της θεσμικής διαχείρισης της διαδικασίας αναθεώρησης μέσω τήρησης όλων των όρων και των προϋποθέσεων που θεσπίζουν οι διατάξεις του άρθρου 110 παρ. 2 επ. του Συντάγματος. Άρα και με τήρηση των αρχών αφενός του σεβασμού της πρώτης φάσης της αναθεωρητικής διαδικασίας, προ των εκλογών, από την αρμόδια προς τούτο Βουλή. Και, αφετέρου, της περαιτέρω απρόσκοπτης συνέχισης της αναθεωρητικής διαδικασίας από την μετά τις εκλογές αναδεικνυόμενη Βουλή με στόχο την οριστική ολοκλήρωσή της, δίχως να ασκούν εν προκειμένω επιρροή τυχαία εκλογικά γεγονότα που, ενδεχομένως, εμποδίζουν την Βουλή αυτή να φέρει σε πέρας προσηκόντως το αναθεωρητικό έργο της.

III. Κατά τούτο, εάν η ως άνω πρώτη Βουλή διεκπεραιώσει το, εκ των πραγμάτων προκαταρκτικό, αναθεωρητικό έργο της και μετά τις εκλογές προκύψει «εφήμερη» Βουλή -ήτοι Βουλή, η οποία συνέρχεται μεν πλην όμως δεν είναι σε θέση, λόγω των κομματικών συσχετισμών, να καταλήξει στον σχηματισμό βιώσιμης Κυβέρνησης και να ασκήσει εντεύθεν το εν γένει κανονιστικό έργο της κατά το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής- η όλη αναθεωρητική διαδικασία που έχει ήδη αρχίσει δεν διακόπτεται, κατ' ουδένα τρόπο. Διότι, πάντοτε κατά την προεκτεθείσα ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 110 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος, η ουσιαστική πλέον αναθεωρητική αρμοδιότητα οιονεί «μεταβιβάζεται» στην Βουλή

εκείνη -όποτε αυτή εκλεγεί- η οποία θα είναι σε θέση να ασκήσει πλήρως τα αναθεωρητικά της καθήκοντα και, επέκεινα, να ολοκληρώσει το έργο της προηγούμενης Βουλής που περάτωσε το αρχικό, κατά την δική της αρμοδιότητα, αναθεωρητικό στάδιο. Η υιοθέτηση της θέσης αυτής επιβάλλεται και από την ίδια την διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος σε δύο φάσεις, υπό την έννοια ότι η δεύτερη φάση θεσπίζεται προκειμένου οι μετ' αναθεώρηση ρυθμίσεις να έχουν την πρόσφορη, για τον Θεμελιώδη Νόμο της Έννομης Τάξης, νωπή και γνήσια δημοκρατική νομιμοποίηση.

IV. Υπό την αντίθετη, συνταγματικώς ανεπίτρεπτη, εκδοχή η καίριας σημασίας αναθεωρητική διαδικασία θα μπορούσε να καταστεί έρμαιο άκαρπων εκλογικών αναμετρήσεων και ανάλογων εκλογικών αποτελεσμάτων, με αντίστοιχη ακύρωση στην πράξη, δίχως συνταγματική λογική και συνέπεια, του μέρους του αναθεωρητικού έργου που ολοκληρώθηκε από την προ των εκλογών Βουλή. Και όλα αυτά θα συνέβαιναν υπό την καταλυτική επιρροή του παντελώς αβάσιμου επιχειρήματος ότι, δήθεν, το αποτέλεσμα των εκλογών που οδήγησε στην εκλογή «εφήμερης», όπως ήδη επισημάνθηκε, Βουλής η οποία απέτυχε ως προς τον σχηματισμό βιώσιμης Κυβέρνησης πρέπει, όλως αυθαιρέτως βεβαίως, να ερμηνευθεί και ως «εικαζόμενη βούληση» του Εκλογικού Σώματος να διακοπεί οριστικώς η αρξάμενη αναθεωρητική διαδικασία, παρά την σύμφωνη με το Σύνταγμα ολοκλήρωση της πρώτης φάσης της. Ας σημειωθεί, επιπροσθέτως, ότι μία τέτοια ερμηνεία πέραν των άλλων έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την κατά τ' ανωτέρω ratio της παρεμβολής εκλογών για την περαίωση της διαδικασίας αναθεώρησης του Συντάγματος. Ήτοι την ratio της νωπής και γνήσιας δημοκρατικής νομιμότητας των νέων συνταγματικών διατάξεων που θεσπίζονται μετ' αναθεώρηση του έως τότε ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου του Συντάγματος.